

Nr 387.

Av herr **Hægglom m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 34, med förslag till skogsvårdslag m. m.

Det förslag till ny skogsvårdslag, som framlägges i Kungl. Maj:ts proposition nr 34, synes ej bjuda skogsägare och skogsskötsel fördelar framför nu gällande lagstiftning. Däremot synes den innebära en långt driven byråkratisering och centraldirigering av hela skogsbruket med risk för att skogsägarna av rädsla för straffpåföljd se sig föranlåtna överlåta sin skogsskötsels detaljer åt skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän. De föreslagna bestämmelserna om avverkning beakta ej, att skogen i enskild ägo i regel bildar ekonomiska enheter tillsammans med odlad jord och att ägaren måste ha frihet att med rimliga hänsyn till skogsvården sköta skogen så som hans ekonomiska läge fordrar. Vidare innehåller förslaget den nyheten, att straff skall kunna ådömas vid avverkning i uppenbar strid mot skogsvårdslagen, även om ej avverkningen skett i strid mot avverkningsförbud eller mot föreskrift, som meddelats med stöd av skogsvårdslagen. Vid tvist i fråga om skyldighet att vidtaga åtgärder för återväxt efter avverkning, brand, stormskada etc. föreslås att skogsstyrelsen i stället för domstol skall avgöra tvisten och föreskriva de åtgärder, som av förhållandena påkallas, samt förelägga viss tid, inom vilken dessa åtgärder skola vara vidtagna.

Behov av ny lagstiftning föreligger inte.

Den anmärkningsvärda situationen föreligger, att ny skogsvårdslagstiftning ej påkallats av några i skogsskötseln direkt intresserade parter, vare sig från skogsägarnas och deras organisationers eller från virkesförbrukarnas sida. Som initiativtagare står en expansiv skogsstyrelse, som funnit den s. k. lappmarkslagens upphörande med år 1948 vara ett formellt skäl att röra i frågan.

De brister i vår skogsskötsel, som nu förekomma, ha av den förebragta utredningen ej kunnat härledas till bristfällig skogsvårdslagstiftning. Det ligger i sakens natur, att inte alla enheter inom skogsbruket uppvisa bästa möjliga skogsvård. Så kommer säkert, oavsett vilka skogsvårdslagar som stiftas, att i alla tider bliva fallet på grund av skäl, som inga lagar kunna råda över. Har skogsvården under 1940-talet ej överallt hållits uppe i önskvärd standard, beror det i hög grad på bristande tillgång på arbetskraft för skogsvård, då en decimerad skogsarbetarstam främst fått användas för fullgörande av avverkningsålägganden för framskaffande av bränsle.

I detta sammanhang kan erinras om att den normalplan för skogsvårdsåtgärder, som beslöts år 1946, hittills endast kunnat förverkligas till 65 %. Skäl torde därför föreligga att i lugn avvakta resultat av normalplanens genomförande och inte genom en ny lagstiftning, som utökar den fiskaliska sidan av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, äventyra det goda förtroende mellan enskilda skogsägare och skogsvårdsstyrelserna, varav resultatet beror. När samme departementschef, som i anslagsyrkande under nionde huvudtiteln för budgetåret 1948/49 föreslår anslagsbegränsning för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, så att endast 55 % av normalprogrammet skall kunna utföras, nu föreslår en ny, väsentligt strängare skogsvårdsplan, innebär detta en tydlig övervärdering av kontroll- och övervakningsbestämmelser gentemot produktionsbefrämjande åtgärder. Som i remissvaren framhållits, ha skogsvårdsstyrelsernas produktionsbefrämjande åtgärder hittills betytt mera för skogsskötselns förbättring än skogsvårdsplanens bestämmelser.

Lagbestämmelserna om avverkning olyckliga.

De allmänna synpunkter, varpå skogsstyrelsens lagförslag grundats, ha underkänts av så många betydelsefulla remissinstanser, att det är förvånande, att de likväl på alla avgörande punkter återfinnas i Kungl. Maj:ts förslag. Emot dessa grundsatser ha uttalat sig: lantbruksstyrelsen, fyra länsstyrelser, flertalet skogsvårdsstyrelser, norrlandskommittén, Sveriges lantbruksförbund, RLF, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Länsjägmästareföreningen m. fl.

När nu gällande skogsvårdsplans bestämmelser om avverkning av yngre skog föreslås överflyttade på begreppet »utvecklingsbar skog», sker därigenom en mycket stor utveckling av skogsvårdsplanens giltighetsområde. Skogsstyrelsen erkänner själv, att »icke utvecklingsbar skog» blott finnes å få fastigheter med stödsskog och i ännu mindre utsträckning å fastigheter med husbehovsskog, så det skulle endast vara en del av de s. k. överloppsskogarna, som ej skulle drabbas av bestämmelserna rörande avverkning av utvecklingsbar skog. Att man efter den nya skogsvårdsplanens genomförande anser sig kunna slopa såväl den s. k. lappmarkslagen som nu gällande bestämmelser om att skogsvårdsstyrelses tillstånd fordras för avverkning intill fem år efter ett fastighetsförvärf, ger en tydlig karakteristik av vilka långt gående ingripanden man med den nya lagens stöd kan göra. Anledningen till att sådana särbestämmelser anses obehövligen är nämligen den, att alla skogsägare praktiskt taget komma i samma beroende av skogsvårdsstyrelsernas tillstånd för avverkning som nu är fallet med nytillträdande fastighetsägare och lappmarkskogarnas ägare.

Inte ens den skog, som nått den utveckling, att den på sin växtplats icke längre är utvecklingsbar, får enligt lagförslaget fritt disponeras av ägaren.

I sådan skog får nämligen enligt samma förslag inte avverkning ske så, att större rubbningar i avverkningens jämnhet uppkomma, och till vilken gräns tolkningen av en sådan bestämmelse kan tänjas, framgår med önskvärd tydlighet av departementschefens yttrande (s. 90) att »mera sällan torde den icke utvecklingsbara skogen vara sådan, att den tager skada av att stå kvar ett eller annat tiotal år». Hinder för avverkning kan med en sådan tolkning bli gällande under större delen av den tid en enskild skogsägare kan beräknas inneha sin skog.

Lagen torde komma att gestalta situationen så, att skogsvårdsstyrelserna med stöd av bestämmelserna om avverkning komma att dirigera hela den på skogen baserade näringspolitiken, fast det är högst osannolikt, att de kunna utrustas så att de äga förutsättningar härför. Att vägledning skall lämnas av skogsstyrelsen torde inte förbättra saken, då härigenom kan befaras en centraldirigering, som inte passar för skogsskötselns vitt skiftande förhållanden i landets olika delar och i kombination med jordbruk med vitt skiftande ekonomiska förhållanden. Skogen torde bäst fylla sin plats i såväl den enskildes som i nationens ekonomi, om centraldirigeringen begränsas till minsta möjliga. Vissa skogsägars behov av att göra uttag ur skogen uppväges av andras lust att spara, och där ändring önskas i på så vis uppkommen normal avverkning är höjning eller sänkning av priset verksam regulator. När den nya skogsvårdslagen uppges åsyfta utjämning av avverkningarna för skapande av jämn arbetstillgång för skogsarbetare och jämn råvarutillförsel till skogsindustrien, kan detta uppenbart inte ske på annat sätt, än att man med lagens hjälp skall hindra ökad avverkning i goda konjunkturer för att sedan kunna tvinga fram större avverkning i dåliga.

Skulle en sådan lagstiftning om avverkningens jämnhet ha gällt under 1930-talets jordbrukskris, hade den kunnat hindra, att skogen gett den räddning undan hotande ruin, som den för många gjorde. Onormalt stora skogsuttag förorsakades då av att skogsägarna som jordbrukare erhöilo orimligt låga priser för sina jordbruksprodukter och tvingades klara sin ekonomi genom skogsförsäljning. Det torde därför finnas betydligt pålitligare metoder än stränga lagar för att erhålla sparsamma uttag ur jordbrukarnas skogar.

Skogsforskningsinstitutet yttrar, att varje strävan till jämnhet i avkastningen ofta torde innebära ett avsteg från ekonomiska principer. Detta torde med lätthet kunna verifieras från skogsbruk i enskild ägo. En fastighets skogstillgångar äro ett sparkapital, som ägaren behöver få disponera, när behov föreligger, men sköter han sin skog så att den överallt är utvecklingsbar, är hans dispositionsrätt över hans sparade skogstillgångar mycket begränsad. Lagen gäller nämligen även vid uttag för husbehov. Sparade skogstillgångar behöva dock, även om det inte kan förenas med jämn avverkning, utnyttjas vid byggnadsföretag både för att lämna virke och ge

kontanter till byggnadskostnaderna. Detta anse vi vara en minst lika legitim uppgift för skogen som att hålla skogsindustrien med jämn råvarutillförsel och skogsarbetare med jämn sysselsättning.

Att åstadkomma jämn avverkning på de enskilda skogslotterna strider också mot vad som är sund ekonomi inom stora områden av landets skogrikaste bygder. På stora, avsidet från bebyggelsen liggande skogsarealer kunna inte årligen huggas några träd här och där över hela arealen, utan de stora kostnaderna för anläggande av drivningsvägar, uppförande av bostäder för skogsarbetarna etc. tvinga till att avverkningen koncentreras till ett visst område, där man för att få dessa omkostnader täckta måste göra ett tillräckligt stort uttag. Ett sådant uttag kompenseras sedan genom att avverkningar inställas en följd av år. Skrivbordsmässigt framkonstruerade jämnare avverkningsmetoder äro inom dessa områden inte praktiskt genomförbara.

Föreslagna bestämmelser om avverkningars utförande äro så utformade att de ej kunna godtagas. Nu gällande bestämmelser äro bättre och ur skogsvårdens synpunkt fullt tillräckliga.

Straffbestämmelserna för hårda.

Redan den nuvarande skogsvårdslagens straffbestämmelser äro anmärkningsvärt hårda med både böter och beslag på det avverkade virket eller betalning av dess värde. Det har förekommit att enligt denna lag fällts domar, så att straffet blivit hårdare för en som avverkat egen skog i strid mot avverkningsförbud än för en som stulit skog å kronans mark. Dock har för den enskilde funnits den tryggheten, att han ej kunnat straffas med mindre än att han brutit mot ett avverkningsförbud, varom han blivit underrättad. När de hårda straffbestämmelserna med dagsböter och förverkat virke överföras till den nya lagen, har möjligheten att drabbas av straff utvidgats på ett orimligt sätt. De hårda straffsatserna skola kunna utmätas inte bara vid brott mot meddelat avverkningsförbud, utan när helst en skogsägare förfogat över sin skog så att avverkning skett i uppenbar strid mot lagens bestämmelser. Endast vad som skett av oförstånd är befriat från straff. När det är känt, att t. o. m. bland fackmän olika uppfattningar kunna råda om skogsvårdsfrågor, förstår man huru en sådan bestämmelse måste skapa osäkerhet och leda till att all skogsvård helst lämnas till skogsvårdsstyrelserna och de enskilda ägarnas intresse avtrubbas. En sådan utveckling blir inte till skogsbrukets fördel.

Att så betydande straff, som det här kan bli fråga om, skola kunna utmätas utan att man på förhand har klart preciserat, vari den brottsliga handlingen består, och att straff kan påyrkas på grund av en i efterhand gjord subjektiv värdesättning av hur en skogsavverkning utfallit, är för oss en icke acceptabel rättsnorm.

Olämpligt att skogsstyrelsen dömer.

När det gäller tvist om skyldighet att vidtaga åtgärder för återväxt, föreslås i det nya lagförslaget, att skogsstyrelsen efter vissa procedurer med förundersökning med gode mäns biträde och försök att träffa överenskommelser skall äga föreskriva de åtgärder för erhållande av nöjaktigt skogstillstånd, som av förhållandena påkallas, samt förelägga viss tid, inom vilken vad sålunda föreskrives skall vara fullgjort. Flera remissinstanser ha opponerat emot detta och framhållit att skogsstyrelsen med sin sammansättning och sina arbetsuppgifter inte lämpar sig som opartisk domstol i skogsvårdsfrågor. Syftar man till att skapa rättssäkerhet för den enskilde, är nuvarande prövning vid domstol nödvändig. En sådan prövning borde också vara till fyllest ur skogsvårdens intressen. Vad departementschefen anför om fördelen av enhetlighet i avgörandena synes oss ej avgörande. Även i det svenska domstolsväsendet är på olika sätt sörjt för en betydande enhetlighet i lagtillämpningen, och vi anse rättssäkerheten bättre tryggad genom domstolars prövning än genom administrativa myndigheters rätt att föreskriva åtgärder.

Avslagsyrkande.

De enda detaljer i det nya förslaget till skogsvårdslag, som vi anse innebära förbättringar, är det föreslagna stödet genom vissa bidrag för erhållande av nöjaktigt skogstillstånd samt för åtgärder mot insektshärjningar. De avgörande skälen tala dock för att den nya skogsvårdslagen ej bör godkännas. Dess bidragsbestämmelser böra utan svårighet kunna inarbetas i nu gällande lagstiftning, och de frågor, som aktualiserats genom att lappmarkslagen upphör att gälla med 1948 års slut, kunna lösas genom förlängning av denna lag i oförändrat skick tills av erfarenheten påkallad ändringar utan större tidsutdräkt hunnit utarbetas.

Med stöd av vad vi här anförut hemställa vi,

att riksdagen ville avslå i Kungl. Maj:ts proposition nr 34 föreslagen skogsvårdslag, samt

att riksdagen av Kungl. Maj:t begär tilläggsförslag till nu gällande skogsvårdslag avseende bidrag till vissa skogsvårdsåtgärder i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 10 februari 1948.

Einar Hægglom.

C. Oscar Nolin.

Brynolf Stattin.

Alarik Hagård.

Carl Östlund.

Albert Larsson.

*Andr. Andersson,
Gisselås.*

E. Thorell.

*Gust. Nilsson
i Göingegården.*

*Per Jonsson
i Malmgrava.*

Ragnar Sveningsson.

Märta Boman.